

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

3 decembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Articolul 56 TFUE – Aplicabilitate – Situație pur internă – Directiva 2000/31/CE – Articolul 2 litera (a) – Noțiunea de «servicii ale societății informaționale» – Articolul 3 alineatele (2) și (4) – Articolul 4 – Aplicabilitate – Directiva 2006/123/CE – Servicii – Capitolele III (Libertate de stabilire pentru prestatori) și IV (Liberă circulație a serviciilor) – Aplicabilitate – Articolele 9 și 10 – Directiva (UE) 2015/1535 – Articolul 1 alineatul (1) literele (e) și (f) – Noțiunea de «normă cu privire la servicii» – Noțiunea de «reglementare tehnică» – Articolul 5 alineatul (1) – Lipsa unei comunicări prealabile – Opozabilitate – Activitate de punere în legătură, prin intermediul unei aplicații pentru smartphone, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați – Calificare – Reglementare națională care supune această activitate unui regim de autorizare prealabilă”

În cauza C-62/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunalul București (România), prin decizia din 14 decembrie 2018, primită de Curte la 29 ianuarie 2019, în procedura

Star Taxi App SRL

împotriva

Unității Administrativ Teritoriale Municipiul București prin Primar General,

Consiliului General al Municipiului București,

cu participarea:

IB,

Camera Națională a Taximetriștilor din România,

D'Artex Star SRL,

Auto Cobălcescu SRL,

Cristaxi Service SRL,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii N. Piçarra, D. Šváby (raportor) și S. Rodin și doamna K. Jürimäe, judecători,

* Limba de procedură: româna.

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna R. Șereș, administratoare,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Star Taxi App SRL, inițial de C. Băcanu, ulterior de G. C. A. Ioniță, avocați;
- pentru Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul București prin Primar General, de M. Teodorescu, în calitate de agent;
- pentru guvernul neerlandez, de M. Bulterman și J. M. Hoogveld, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de S. L. Kaléda, L. Malferrari, L. Nicolae și Y. G. Marinova, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 septembrie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 56 TFUE, a articolului 1 punctul 2 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO 1998, L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998 (JO 1998, L 217, p. 18, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 282) (denumită în continuare „Directiva 98/34”), a articolului 2 litera (a), a articolului 3 alineatele (2) și (4) și a articolului 4 din Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă („Directiva privind comerțul electronic”) (JO 2000, L 178, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 29, p. 257), a articolelor 9, 10 și 16 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO 2006, L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50) și, în sfârșit, a articolului 5 din Directiva (UE) 2015/1535 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 septembrie 2015 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO 2015, L 241, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Star Taxi App SRL, pe de o parte, și Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul București prin Primar General (România) (denumită în continuare „Municipiul București”) și Consiliul General al Municipiului București, pe de altă parte, în legătură cu o reglementare care condiționează exercitarea unei activități de punere în legătură, prin intermediul unei aplicații pentru smartphone, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați de obținerea unei autorizații prealabile.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 98/34

- 3 Directiva 2015/1535 a abrogat și a înlocuit, începând de la 7 octombrie 2015, Directiva 98/34, iar trimiterile la aceasta din urmă se interpretează de la respectiva dată ca trimiteri la Directiva 2015/1535, în temeiul articolului 10 al doilea paragraf din aceasta.
- 4 În special, articolul 1 primul paragraf punctul 2 din Directiva 98/34 a fost înlocuit, în termeni identici, de articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535.

Directiva 2000/31

- 5 Articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31 definește „serviciile societății informaționale” ca fiind „servicii în sensul articolului 1 [alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535]”.
- 6 Articolul 3 alineatele (2) și (4) din Directiva 2000/31 are următorul cuprins:

„(2) Statele membre nu pot restrânge libera circulație a serviciilor societății informaționale din alte state membre invocând motive relevante pentru [a se citi «care țin de»] domeniul coordonat.

[...]

(4) Statele membre pot adopta măsuri derogatorii de la alineatul (2) în cazul unui anumit serviciu al societății informaționale, în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) măsurile sunt:

(i) necesare, dintr-unul din motivele următoare:

- ordine publică, în special prevenirea, investigarea, depistarea și urmărirea infracțiunilor, în special protecția minorilor și lupta împotriva incitării la ură pe motiv de rasă, sex, religie sau naționalitate și împotriva atingerii aduse demnității umane;
- protecția sănătății publice;
- securitatea publică, inclusiv protecția securității și apărării naționale;
- protecția consumatorilor, inclusiv a investitorilor;

(ii) luate împotriva unui serviciu al societății informaționale care aduce atingere obiectivelor menționate la punctul (i) sau care prezintă risc serios și grav de prejudiciere a acestor obiective;

(iii) proporționale cu aceste obiective;

(b) înainte de a lua măsurile respective și fără a aduce atingere procedurilor judiciare, inclusiv procedurilor preliminare și acțiunilor desfășurate în cadrul anchetei penale, statul membru:

- a cerut statului membru menționat la alineatul (1) să ia măsuri și acesta nu le-a luat sau cele pe care le-a luat nu au fost suficiente;

- a notificat Comisiei și statului membru menționat la alineatul (1) intenția de a lua astfel de măsuri.”

7 Potrivit articolului 4 din această directivă:

„(1) Statele membre veghează ca accesul la activitatea de furnizor de servicii ale societății informaționale și desfășurarea acesteia să nu poată fi supuse unui regim de autorizare prealabilă sau oricărei alte cerințe cu efect echivalent.

(2) Alineatul (1) nu aduce atingere regimurilor de autorizare care nu urmăresc în mod specific și exclusiv serviciile societății informaționale sau care sunt reglementate de Directiva 97/13/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 aprilie 1997 privind un cadru comun pentru autorizări generale și licențe individuale în sectorul serviciilor de telecomunicații [JO 1997, L 117, p. 15].”

Directiva 2006/123

8 Considerentul (21) al Directivei 2006/123 are următorul cuprins:

„Serviciile de transport, inclusiv transportul urban, taxiurile și ambulanțele, precum și serviciile portuare ar trebui excluse din domeniul de aplicare a prezentei directive.”

9 Articolul 2 alineatul (2) litera (d) din această directivă prevede că aceasta nu se aplică serviciilor în domeniul transportului, inclusiv serviciilor portuare, care intră în domeniul de aplicare al titlului V din partea a treia a Tratatului CE, care a devenit titlul VI din partea a treia a Tratatului FUE.

10 Articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„În cazul în care dispozițiile prezentei directive sunt în conflict cu o dispoziție a unui alt act comunitar care reglementează aspecte specifice ale accesului la o activitate de servicii sau la exercitarea acesteia în sectoare specifice sau pentru profesii specifice, dispoziția celui alt act comunitar prevalează și se aplică acestor sectoare sau profesii specifice. Acestea includ:

(a) Directiva 96/71/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii (JO 1997, L 18, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 29)];

(b) Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 [al Consiliului din 14 iunie 1971 de aplicare a regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35)];

(c) Directiva 89/552/CEE a Consiliului din 3 octombrie 1989 privind coordonarea anumitor acte cu putere de lege și acte administrative ale statelor membre cu privire la desfășurarea activităților de difuzare a programelor de televiziune [JO 1989, L 298, p. 23, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 215];

(d) Directiva 2005/36/CE [a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale (JO 2005, L 255, p. 22, Ediție specială, 05/vol. 8, p. 3)].”

11 Articolul 4 punctul 1 din Directiva 2006/123 definește „serviciul” ca fiind orice activitate economică independentă, prestată în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, menționată la articolul 57 TFUE.

12 Capitolul III din această directivă, intitulat „Libertate de stabilire pentru prestatori”, cuprinde articolele 9-15. Articolul 9 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre nu impun ca accesul la o activitate de servicii sau exercitarea acesteia să se supună unui regim de autorizare decât în cazul în care sunt îndeplinite următoarele condiții:

- (a) regimul de autorizare nu este discriminatoriu în ceea ce îl privește pe prestatorul în cauză;
- (b) nevoia de un regim de autorizare se justifică printr-un motiv imperativ de interes general;
- (c) obiectivul urmărit nu poate fi atins printr-o măsură mai puțin restrictivă, în special din cauză că un control *a posteriori* ar avea loc prea târziu pentru a fi în mod real eficient.

(2) În raportul menționat la articolul 39 alineatul (1), statele membre indică regimurile lor de autorizare și motivează compatibilitatea acestora cu alineatul (1) al prezentului articol.

(3) Prezenta secțiune nu se aplică aspectelor regimurilor de autorizare care sunt reglementate direct sau indirect prin alte instrumente comunitare.”

13 Potrivit articolului 10 alineatele (1) și (2) din Directiva 2006/123:

„(1) Regimurile de autorizare au la bază criteriile care îngrădesc exercitarea competenței de apreciere a autorităților competente, pentru ca aceasta să nu fie utilizată într-o manieră arbitrară.

(2) Criteriile menționate la alineatul (1) sunt:

- (a) nediscriminatorii;
- (b) justificate printr-un motiv imperativ de interes general;
- (c) proporționale cu acel obiectiv de interes general;
- (d) clare și lipsite de ambiguități;
- (e) obiective;
- (f) făcute publice în prealabil;
- (g) transparente și accesibile.”

14 În capitolul IV din această directivă, referitor la libera circulație a serviciilor, figurează articolul 16, care prevede:

„(1) Statele membre respectă dreptul prestatorilor de a furniza servicii într-un stat membru altul decât cel în care sunt stabiliți.

Statele membre în care este prestat serviciul asigură accesul liber la o activitate de servicii și libera exercitare a acesteia pe teritoriul lor.

Statele membre nu pot condiționa accesul la o activitate de servicii sau exercitarea acesteia pe teritoriul lor de îndeplinirea oricăror cerințe care nu respectă următoarele principii:

- (a) nediscriminare: cerințele nu trebuie să fie, direct sau indirect, discriminatorii pe motiv de cetățenie sau, în ceea ce privește persoanele juridice, pe motivul privind statul membru în care sunt stabilite;

- (b) necesitate: cerințele trebuie să fie justificate prin motive de ordine publică, de siguranță publică, de sănătate publică sau de protecție a mediului;
  - (c) proporționalitate: cerințele trebuie să fie adecvate pentru a garanta îndeplinirea obiectivului urmărit și nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit.
- (2) Statele membre nu pot să restrângă libertatea de a presta servicii în cazul unui prestator stabilit într-un alt stat membru impunând una dintre cerințele următoare:
- (a) obligația prestatorului de a fi stabilit pe teritoriul lor;
  - (b) obligația prestatorului de a obține o autorizație din partea autorităților competente, inclusiv înscrierea într-un registru sau într-un ordin sau asociație profesională pe teritoriul lor, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta directivă sau de alte instrumente comunitare;
  - (c) interdicția pentru prestator de a se dota cu o anumită formă sau tip de infrastructură pe teritoriul lor, inclusiv un birou sau un cabinet de care are nevoie prestatorul pentru a oferi serviciul în cauză;
  - (d) aplicarea unui regim contractual special între prestator și beneficiar care împiedică sau restricționează prestarea de servicii în mod independent;
  - (e) obligația prestatorului de a avea un document de identitate emis de către autoritățile lor competente specific pentru exercitarea unei activități de servicii;
  - (f) cerințele, cu excepția celor necesare pentru sănătatea și siguranța muncii, care afectează utilizarea echipamentului și materialelor care fac parte integrantă din serviciul prestat;
  - (g) restricții asupra libertății de a presta servicii menționate la articolul 19.”

Directiva 2015/1535

15 Articolul 1 alineatul (1) literele (b), (e) și (f) din Directiva 2015/1535 prevede:

„(1) În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[...]

- (b) «serviciu» înseamnă orice serviciu al societății informaționale, adică orice serviciu prestat în mod normal în schimbul unei remunerații, la distanță, prin mijloace electronice și la solicitarea individuală a beneficiarului serviciului.

În sensul prezentei definiții:

- (i) «la distanță» înseamnă că serviciul este prestat fără ca părțile să fie prezente simultan;
- (ii) «prin mijloace electronice» înseamnă că serviciul este transmis inițial și primit la destinație prin intermediul echipamentului electronic pentru prelucrarea (inclusiv arhivarea digitală) și stocarea datelor și este transmis integral, transferat și recepționat prin cablu, radio, mijloace optice sau alte mijloace electromagnetice;
- (iii) «solicitarea individuală a beneficiarului serviciilor» înseamnă că serviciul este prestat prin transmiterea datelor în urma solicitării individuale.

[...]

- (e) «normă cu privire la servicii» înseamnă o cerință de natură generală referitoare la inițierea și desfășurarea activităților de prestări de servicii în înțelesul literei (b), în special dispoziții referitoare la prestatorul de servicii, la servicii și la beneficiarul serviciilor, cu excepția normelor care nu se referă în mod specific la serviciile definite la litera respectivă.

În sensul prezentei definiții:

- (i) o normă este considerată ca referindu-se în mod specific la serviciile societății informaționale dacă, având în vedere expunerea de motive și partea sa dispozitivă, aceasta are ca scop și obiect specific, în totalitate sau în unele din dispozițiile sale, reglementarea acestor servicii într-o manieră explicită și direcționată;
- (ii) o normă nu este considerată ca referindu-se în mod specific la serviciile societății informaționale în cazul în care afectează astfel de servicii numai într-o manieră implicită sau incidentă;
- (f) «reglementare tehnică» înseamnă o specificație tehnică sau o altă cerință sau normă cu privire la servicii, inclusiv dispozițiile administrative relevante, a cărei respectare este obligatorie, *de iure* sau *de facto*, în cazul comercializării, prestării unui serviciu, stabilirii unui operator de servicii sau utilizării într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia, precum și actele cu putere de lege sau actele administrative ale statelor membre, cu excepția celor prevăzute la articolul 7, care interzic fabricarea, importul, comercializarea sau utilizarea unui produs sau care interzic prestarea sau utilizarea unui serviciu sau stabilirea în calitate de prestator de servicii.

[...]"

- 16 Articolul 5 alineatul (1) primul paragraf din această directivă prevede:

„Sub rezerva articolului 7, statele membre comunică de îndată Comisiei orice proiect de reglementare tehnică, cu excepția situației în care doar se transpune integral textul unui standard internațional sau european, caz în care este suficientă informația referitoare la standardul în cauză; de asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară adoptarea unei astfel de reglementări, în cazul în care aceste motive nu au fost clarificate suficient în proiectul de reglementare tehnică.”

- 17 Potrivit articolului 10 al doilea paragraf din directiva menționată:

„Trimiterile la [D]irectiva [98/34] abrogată se interpretează ca trimiteri la prezenta directivă și se citesc în conformitate cu tabelul de corespondență din anexa IV.”

Dreptul român

Legea nr. 38/2003

- 18 Articolul 1¹ din Legea nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere din 20 ianuarie 2003 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 45 din 28 ianuarie 2003), în versiunea aplicabilă situației de fapt din litigiul principal, prevede:

„[...]”

- j) dispecerat taxi, denumit în continuare dispecerat – activitate conexă transportului în regim de taxi, care preia telefonic sau prin alte mijloace și transmite comenzile clientului prin stația radio de emisie-recepție către taximetrist”.

19 Articolul 15 din această lege prevede:

„(1) Activitatea de dispecerat taxi poate fi executată numai pe raza localității de autorizare de către orice persoană juridică, denumită în continuare dispecerat, autorizată de autoritatea de autorizare, în condițiile prezentei legi.

(2) Autorizația de dispecerat taxi se poate obține pe baza depunerii următoarei documentații:

- a) copie de pe certificatul de înmatriculare emis de registrul comerțului;
- b) declarație pe propria răspundere a persoanei desemnate să administreze, conform căreia dispeceratul deține baza tehnică necesară, stația de emisie-recepție, frecvența radio protejată, personalul autorizat și spațiile necesare;
- c) copie de pe certificatul de operator radiotelefonist al angajaților dispeceratului taxi, eliberat de autoritatea în domeniul comunicațiilor;
- d) copie de pe licența de utilizare a frecvențelor radioelectrice, eliberată de autoritatea în domeniu.

[...]

(5) Transportatorii autorizați care execută servicii de transport în regim de taxi vor utiliza serviciile unui dispecerat în condițiile prezentei legi, pe bază de contract de dispecerizare, încheiat cu acesta în condiții nediscriminatorii.

(6) Serviciile de dispecerat sunt obligatorii pentru toate taxiurile transportatorilor autorizați, care își desfășoară activitatea într-o localitate, cu excepția localităților unde s-au atribuit mai puțin de 100 de autorizații taxi, unde serviciul este opțional.

[...]

(8) Contractele de dispecerat taxi încheiate cu transportatorii autorizați trebuie să conțină prevederi privind obligațiile părților de a respecta reglementările privind calitatea și legalitatea serviciului prestat, precum și tarifele de distanță convenite a fi utilizate.

(9) Taxiurile deservite de un dispecerat pot realiza serviciul de transport utilizând tarife unice sau tarife diferențiate pe categorii de autovehicule, astfel cum este prevăzut în contractul de dispecerizare.

(10) Dispeceratul poate pune la dispoziția transportatorilor autorizați pe care îi deservește stații radio de emisie-recepție pentru dotarea taxiurilor, pe bază de contract de închiriere, încheiat în condiții nediscriminatorii.”

Hotărârea nr. 178/2008

20 Pe teritoriul Municipiului București, serviciile de taxi sunt reglementate de dispozițiile Hotărârii Consiliului General al Municipiului București nr. 178/2008 privind aprobarea Regulamentului-cadru, a Caietului de sarcini și a contractului de atribuire în gestiune delegată pentru organizarea și executarea serviciului public de transport local în regim de taxi din 21 aprilie 2008, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Consiliului General al Municipiului București nr. 626/2017 din 19 decembrie 2017 (denumită în continuare „Hotărârea nr. 178/2008”).

21 Articolul 3 din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008 prevede:

„Termenii și noțiunile utilizate și definite de Legea nr. 38/2003 se păstrează, iar, în sensul prezentului regulament-cadru, următorii termeni se definesc astfel:

[...]

(i¹) dispecerizare prin orice alte mijloace – activitate desfășurată de către un dispecerat taxi autorizat de către autoritatea de autorizare pentru a prelua comenzile clientului prin intermediul unei aplicații informatice sau prin comenzi online efectuate pe site-ul web al unui dispecerat taxi autorizat și de a le transmite prin stația radio de emisie-recepție către taximetrist;

(i²) aplicația informatică reprezintă un program software care este instalat și funcționează pe un dispozitiv mobil sau fix, program ce este proprietatea exclusivă a dispeceratului taxi autorizat, având aceeași denumire cu cea a dispeceratului taxi autorizat.

[...]”

22 Articolul 21 din această anexă nr. 1 are următorul cuprins:

„(1) Pe teritoriul Municipiului București serviciile de dispecerat sunt obligatorii pentru toate taxiurile transportatorilor autorizați și nu se pot executa decât de dispeceri taxi autorizați de Autoritatea de Autorizare a Primăriei Municipiului București, în condițiile în care se asigură posibilitatea clientului de a apela la aceste servicii prin comenzi telefonice sau alte mijloace, inclusiv aplicațiile de tip online care se identifică obligatoriu cu dispeceratul al cărui nume este trecut în autorizația de dispecerat emisă de Autoritatea de Autorizare a Primăriei Municipiului București.

[...]

(3¹) Serviciile de dispecerat sunt obligatorii pentru toate taxiurile transportatorilor autorizați care își desfășoară activitatea de transport în regim de taxi pe teritoriul Municipiului București și nu se pot executa decât de către dispecerii taxi autorizați de autoritatea de autorizare a Primăriei Municipiului București, în condițiile în care se asigură posibilitatea clientului de a apela la aceste servicii prin comenzi telefonice sau orice alte mijloace (aplicații informatice, comenzi online pe site-ul web al dispeceratului taxi) și de a le transmite prin stația radio de emisie-recepție către taximetrist.”

23 Articolul 41 alineatul (2¹) din anexa menționată prevede:

„În exercitarea activității de transport în regim de taxi, taximetriștii au, printre alte obligații, și obligația în timpul executării serviciului de transport persoane în regim de taxi de a nu folosi telefoane/alte dispozitive mobile.”

24 Articolul 59 punctul 6¹ din aceeași anexă prevede:

„Nerespectarea obligațiilor, așa cum au fost stabilite la articolul 21 alineatul (3¹), aplicabile tuturor activităților asimilate indiferent de modul și mediul prin care se realizează și [care] au ca rezultat mijlocirea între un conducător [auto] neautorizat sau un transportator autorizat taxi a transportării unei persoane sau grup de persoane pe teritoriul Municipiului București, se sancționează cu amendă de la 4 500 lei la 5 000 lei [(RON) (între circa 925 și 1 025 de euro)].”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 25 Star Taxi App este o societate de drept român cu sediul în București care exploatează o aplicație eponimă pentru smartphone ce pune în legătură directă utilizatorii de servicii de taxi cu șoferii de taxi.
- 26 Instanța de trimitere descrie funcționarea acestei aplicații, care poate fi descărcată gratuit, după cum urmează.
- 27 Atunci când o persoană dorește să efectueze o deplasare urbană, ea face o căutare prin intermediul aplicației menționate, care propune o listă de șoferi de taxi disponibili, indicând cinci sau șase tipuri de mașini ce propun diferite tarife. Clientul poate alege unul dintre șoferii de pe listă, pe baza comentariilor și a notelor atribuite anterior de alți clienți, având totodată posibilitatea de a refuza comanda. Star Taxi App nu transmite însă comenzile șoferilor de taxi și nu stabilește prețul cursei, care este plătită direct șoferului la sfârșitul acesteia.
- 28 Star Taxi App furnizează acest serviciu prin încheierea directă de contracte de prestare de servicii cu șoferii de taxi autorizați profesional să efectueze transport de taxi, dar nu este ea cea care îi selecționează. Obiectul acestor contracte constă în punerea la dispoziția acestor șoferi a unei aplicații informatice denumite „STAR TAXI – șofer”, a unui smartphone pe care este instalată această aplicație și a unei cartele SIM care include un volum de date limitat, în schimbul plății unui abonament lunar. În plus, Star Taxi App nu exercită un control nici asupra calității autovehiculelor și a șoferilor lor, nici asupra comportamentului acestora.
- 29 La 19 decembrie 2017, Consiliul General al Municipiului București a adoptat, în temeiul Legii nr. 38/2003, Hotărârea nr. 626/2017.
- 30 În această privință, instanța de trimitere arată că această hotărâre, prin introducerea punctelor (i¹) și (i²) la articolul 3 din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008, a extins definiția activității de „dispecerat”, supusă autorizării prealabile prevăzute de Legea nr. 38/2003, la activitatea de aceeași natură efectuată prin intermediul unei aplicații informatice. Prin modificarea articolului 21 din această anexă, hotărârea menționată a impus de asemenea obligativitatea serviciilor de dispecerat pentru toate taxiurile transportatorilor autorizați. Astfel, aceste servicii nu pot fi furnizate decât de dispeceri de taxi autorizați de autoritatea competentă, în condiții care asigură clientului posibilitatea de a apela la aceste servicii prin telefon sau prin alte mijloace, inclusiv prin intermediul aplicațiilor conectate la internet care poartă obligatoriu numele dispeceratului care figurează în autorizația de dispecerat eliberată de autoritatea competentă. În sfârșit, aceeași hotărâre a adăugat, la punctul 6¹ al articolului 59 din Hotărârea nr. 178/2008, că nerespectarea acestor reguli se sancționează cu amendă de la 4 500 la 5 000 RON [între circa 925 și 1025 de euro].
- 31 Întrucât a încălcat această reglementare, Star Taxi App a primit o amendă de 4 500 RON (aproximativ 925 de euro).
- 32 Apreciind însă că activitatea sa constituie un serviciu al societății informaționale, care nu poate fi supus unui regim de autorizare prealabilă sau oricărei alte cerințe cu efect echivalent, în temeiul articolului 4 din Directiva 2000/31, Star Taxi App a introdus o plângere administrativă prealabilă prin care a solicitat revocarea Hotărârii nr. 626/2017. Această plângere a fost respinsă pentru motivul că adoptarea reglementării contestate a fost determinată de numărul considerabil de comenzi plasate la entități juridice neautorizate și că această reglementare nu încălca libertatea prestării serviciilor în mediul electronic din moment ce stabilea un serviciu de intermediere în raport cu activitatea de transport de persoane în regim de taxi.
- 33 Drept urmare, Star Taxi App a sesizat Tribunalul București (România) cu o acțiune în anularea Hotărârii nr. 626/2017.

- 34 Instanța de trimitere constată că serviciul în discuție în fața sa se distinge de cel în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 20 decembrie 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981), în care arată că Curtea a considerat că un serviciu de intermediere care avea ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, să pună în legătură, în schimbul unei remunerații, conducători auto neprofesioniști care utilizează propriul autovehicul cu persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană trebuia să fie calificat drept „serviciu în domeniul transporturilor”, în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2006/123, să fie exclus din domeniul de aplicare al liberei prestări a serviciilor în general și în special al Directivei 2006/123 și al Directivei 2000/31. Spre deosebire de prestatorul de servicii în discuție în cauza menționată, Star Taxi App nu selecționează șoferi neprofesioniști care utilizează propriul autovehicul, ci încheie contracte de prestare de servicii cu șoferi profesioniști autorizați să efectueze transporturi în regim de taxi, nu stabilește prețul cursei și nici nu îl percepe de la client, care îl plătește direct șoferului de taxi, după cum nici nu exercită un control asupra calității autovehiculelor și a șoferilor și nici asupra comportamentului acestora.
- 35 Totuși, această instanță are îndoieli cu privire la aspectul dacă serviciul furnizat de Star Taxi App trebuie să fie calificat drept „serviciu al societății informaționale” și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă o reglementare care supune prestarea unui astfel de serviciu unui regim de autorizare prealabilă este conformă cu Directiva 2000/31 și trebuie să fie comunicată Comisiei înainte de adoptarea sa, conform articolului 5 din Directiva 2015/1535.
- 36 În aceste condiții, Tribunalul București a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) [Articolul 1 primul paragraf punctul 2 din Directiva 98/34 și articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31], care prevăd că serviciul societății informaționale este «serviciul prestat în scopul obținerii unei remunerații, la distanță, prin mijloace electronice și la solicitarea individuală a beneficiarului serviciului», trebuie interpretate în sensul că o activitate de tipul celei prestate de Star Taxi App (respectiv serviciul ce constă în punerea în legătură directă, prin intermediul unei aplicații electronice, a clienților [de] taxi cu șoferi de taxi) trebuie considerată un serviciu specific societății informaționale și economiei colaborative [ținând cont de faptul că Star Taxi App nu îndeplinește criteriile avute în vedere de Curte la punctul 39 din Hotărârea din 20 decembrie 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981), referitoare la Uber, pentru a fi transportator]?
- 2) În situația în care [serviciul prestat de] Star Taxi App este considerat serviciu al societății informaționale, prevederile articolului 4 din Directiva 2000/31, ale articolelor 9, 10 și 16 din Directiva 2006/123, precum și ale articolului 56 TFUE introduc activitatea Star Taxi App sub incidența principiului libertății de a presta servicii [și], în caz afirmativ, acestea se opun unei reglementări de tipul [cele care figurează la articolul 3, la articolul 21 alineatele (1) și (3¹), la articolul 41 alineatul (2¹) și la articolul 59 punctul 6¹ din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008]?
- 3) În cazul în care Directiva 2000/31 este aplicabilă în ceea ce privește serviciul prestat de Star Taxi App, limitările prevăzute de un stat membru în privința libertății de a presta serviciul electronic, prin impunerea, în ceea ce privește serviciul, a obligației de a deține autorizație sau licență, constituie măsuri [care pot deroga, în temeiul alineatului (4) al articolului 3 din această directivă, de la alineatul (2) al acestui articol]?
- 4) Prevederile articolului 5 din Directiva 2015/1535 se opun adoptării fără notificarea prealabilă a Comisiei a unei reglementări de tipul [cele care figurează la articolul 3, la articolul 21 alineatele (1) și (3¹), la articolul 41 alineatul (2¹) și la articolul 59 punctul 6¹ din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008]?”

Procedura în fața Curții

- 37 Întrucât a decis să statueze fără organizarea unei ședințe, din cauza riscurilor sanitare legate de pandemia de coronavirus, Curtea a adresat persoanelor interesate vizate la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene mai multe întrebări pentru răspuns scris, la care au răspuns Star Taxi App și Comisia.

Cu privire la întrebări

Cu privire la prima întrebare

- 38 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate, pe de o parte, că instanța de trimitere se referă în prima întrebare la articolul 1 primul paragraf punctul 2 din Directiva 98/34. Această directivă a fost însă abrogată și înlocuită, înainte de adoptarea Hotărârii nr. 626/2017, prin Directiva 2015/1535, al cărei articol 10 al doilea paragraf prevede că trimerile la Directiva 98/34 se interpretează ca trimiteri la Directiva 2015/1535. În consecință, trebuie să se facă referire în cadrul prezentei întrebări la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din această din urmă directivă.
- 39 Pe de altă parte, instanța de trimitere se limitează în întrebarea sa la a indica faptul că activitatea în discuție în litigiul principal îmbracă forma unui serviciu, constând în punerea în legătură directă, prin intermediul unei aplicații electronice, a clienților și a șoferilor de taxi, care nu îndeplinește totuși criteriile vizate de Curte la punctul 39 din Hotărârea din 20 decembrie 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981).
- 40 Cu toate acestea, după cum se indică la punctele 26-28 și 34 din prezenta hotărâre, ea furnizează în decizia sa de trimitere precizări mai ample referitoare la modalitățile de organizare a activității respective. Astfel, în discuție în litigiul principal este un serviciu de intermediere care pune în legătură, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, persoane care doresc să se deplaseze cu taxiul și șoferi de taxi autorizați. Se precizează și că aceștia din urmă trebuie să plătească un abonament lunar pentru utilizarea respectivei aplicații, dar că prestatorul de servicii nu le transmite direct comenzile și nici nu stabilește prețul cursei, a cărei plată nu se efectuează prin intermediul său. Așadar, trebuie să se țină seama pe deplin de acest aspect în scopul răspunsului care trebuie dat la prima întrebare.
- 41 Astfel, trebuie să se înțeleagă că prima întrebare privește în esență aspectul dacă articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, trebuie interpretat în sensul că constituie un „serviciu al societății informaționale”, în sensul acestor dispoziții, un serviciu de intermediere care constă, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, în punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați, pentru care prestatorul serviciului respectiv a încheiat în acest scop contracte de prestare de servicii cu acești șoferi în schimbul plății unui abonament lunar, dar nu le transmite comenzile, nu stabilește prețul cursei și nici nu îl percepe de la aceste persoane, care îl plătesc direct șoferului de taxi, după cum nici nu exercită un control asupra calității autovehiculelor și a șoferilor lor și nici asupra comportamentului acestora.
- 42 Potrivit articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, prin „serviciu al societății informaționale” se înțelege „orice serviciu al societății informaționale, adică orice serviciu prestat în mod normal în schimbul unei remunerații, la distanță, prin mijloace electronice și la solicitarea individuală a beneficiarului serviciului”.

- 43 Or, pe de o parte, trebuie să se arate, ceea ce nu este contestat de niciuna dintre părți sau de alte persoane interesate care au luat parte la prezenta procedură, că activitatea de intermediere în discuție în litigiul principal face parte din noțiunea de „serviciu”, în sensul articolelor 56 și 57 TFUE.
- 44 Pe de altă parte, se dovedește, mai întâi, că un asemenea serviciu de intermediere îndeplinește prima condiție stabilită la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, și anume că este prestat în schimbul unei remunerații (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, punctul 46).
- 45 În această privință este indiferent dacă un astfel de serviciu este prestat cu titlu gratuit persoanei care dorește să efectueze sau efectuează o deplasare urbană, din moment ce ocazională încheierea între prestatorul său și fiecare șofer de taxi autorizat a unui contract de prestare de servicii însoțit de plata de către acesta din urmă a unui abonament lunar. Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că remunerația pentru un serviciu furnizat de un prestator în cadrul unei activități economice nu este plătită neapărat de toate persoanele care beneficiază de acesta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2016, *Mc Fadden*, C-484/14, EU:C:2016:689, punctul 41, și Hotărârea din 4 mai 2017, *Vanderborght*, C-339/15, EU:C:2017:335, punctul 36).
- 46 În continuare, în măsura în care punerea în legătură a unei persoane care dorește să efectueze o deplasare urbană și a unui șofer de taxi autorizat este efectuată prin intermediul unei platforme electronice, fără prezența simultană, pe de o parte, a prestatorului serviciului de intermediere și, pe de altă parte, a acestei persoane sau a acestui șofer, serviciul menționat trebuie considerat ca fiind prestat la distanță și prin mijloace electronice (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 decembrie 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, punctul 47), în sensul celei de a doua și al celei de a treia condiții stabilite la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535.
- 47 În sfârșit, un serviciu precum cel în discuție în litigiul principal este prestat la solicitarea individuală a beneficiarilor acestuia, în sensul celei de a patra condiții prevăzute la această dispoziție, din moment ce implică simultan o cerere, făcută prin intermediul aplicației informatice Star Taxi, din partea persoanei care dorește să efectueze o deplasare urbană și o conectare la această aplicație din partea șoferului de taxi autorizat care își arată disponibilitatea.
- 48 În consecință, un asemenea serviciu îndeplinește cele patru condiții cumulative vizate la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535 și, prin urmare, constituie în principiu un „serviciu al societății informaționale” în sensul Directivei 2000/31.
- 49 Cu toate acestea, astfel cum reiese din jurisprudența Curții, deși un serviciu de intermediere care îndeplinește toate aceste condiții constituie în principiu un serviciu distinct de serviciul subsecvent la care se raportează, în speță un serviciu de transport, și, prin urmare, trebuie calificat drept „serviciu al societății informaționale”, situația este însă diferită dacă rezultă că acest serviciu de intermediere face parte integrantă dintr-un serviciu global al cărui element principal este un serviciu cu altă calificare juridică (Hotărârea din 19 decembrie 2019, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 50 În această privință, Curtea a considerat că, atunci când un furnizor de serviciu de intermediere creează o ofertă de servicii de transport urban, pe care o face accesibilă în special prin instrumente informatice și a cărei funcționare generală o organizează în favoarea persoanelor care doresc să recurgă la această ofertă, trebuie să se considere că serviciul de intermediere furnizat face parte integrantă dintr-un serviciu global al cărui element principal este un serviciu de transport și că, prin urmare, nu corespunde calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, ci calificării drept „serviciu în domeniul transporturilor”, în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (d) din

Directiva 2006/123, căruia nici Directiva 2000/31, nici Directiva 2006/123, nici articolul 56 TFUE nu îi sunt aplicabile (Hotărârea din 20 decembrie 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, punctele 38-44).

- 51 Or, ținând seama de caracteristicile sale, un serviciu de intermediere precum cel în discuție în litigiul principal nu poate fi calificat drept „serviciu în domeniul transporturilor”, contrar celor susținute de Municipiul București.
- 52 În primul rând, din decizia de trimitere reiese că, spre deosebire de serviciul de intermediere în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 20 decembrie 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981), care a creat și a făcut accesibilă prestarea de servicii de deplasare urbană operate de șoferi neprofesioniști absente anterior de pe piață, serviciul în discuție în litigiul principal se limitează la a permite, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 49 din concluzii, punerea în legătură a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană numai cu șoferi de taxi autorizați, a căror activitate preexistă și pentru care serviciul de intermediere menționat nu constituie decât o modalitate printre altele de atragere a clientelei, la care, în plus, nu sunt deloc constrânși să recurgă.
- 53 În al doilea rând, nu se poate considera că un asemenea serviciu de intermediere organizează funcționarea generală a serviciului subsecvent de deplasare urbană din moment ce prestatorul nu selecționează șoferii de taxi și nici nu stabilește și nu percepe prețul cursei și, în plus, nici nu exercită un control asupra calității autovehiculelor și a șoferilor lor sau asupra comportamentului acestora.
- 54 Rezultă că un serviciu de intermediere precum cel furnizat de Star Taxi App nu poate fi considerat ca făcând parte integrantă dintr-un serviciu global al cărui element principal ar fi o prestație de transport și, în consecință, se înscrie în calificarea drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2000/31.
- 55 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, trebuie interpretat în sensul că constituie un „serviciu al societății informaționale”, în sensul acestor dispoziții, un serviciu de intermediere care constă, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, în punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați, pentru care prestatorul serviciului menționat a încheiat în acest scop contracte de prestare de servicii cu acești șoferi în schimbul plății unui abonament lunar, dar nu le transmite comenzile, nu stabilește prețul cursei și nici nu îl percepe de la aceste persoane, care îl plătesc direct șoferului de taxi, după cum nici nu exercită un control asupra calității autovehiculelor și a șoferilor lor și nici asupra comportamentului acestora.

Cu privire la a patra întrebare

- 56 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2015/1535 se opune adoptării fără notificare prealabilă adresată Comisiei a unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal, în speță cea care figurează la articolul 3, la articolul 21 alineatele (1) și (3¹), la articolul 41 alineatul (2¹) și la articolul 59 punctul 6¹ din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008.
- 57 Trebuie arătat că articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2015/1535 prevede că, în principiu, statele membre comunică de îndată Comisiei orice proiect de „reglementare tehnică” în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (f) din această directivă și că, potrivit unei jurisprudențe constante, nerespectarea de către un stat membru a obligației sale de comunicare prealabilă a unui astfel de proiect determină inopozabilitatea față de particulari a „reglement[ării] tehnic[e]” respective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 aprilie 1996, CIA Security International, C-194/94, EU:C:1996:172, punctele 49

și 50), fie în cadrul unei proceduri penale (a se vedea în special Hotărârea din 4 februarie 2016, Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, punctul 84), fie al unui litigiu între particulari (a se vedea în special Hotărârea din 27 octombrie 2016, James Elliott Construction, C-613/14, EU:C:2016:821, punctul 64 și jurisprudența citată).

- 58 Astfel, această obligație de comunicare prealabilă nu se aplică decât atunci când proiectul avut în vedere are ca obiect o reglementare tehnică în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (f) din directiva menționată.
- 59 În consecință, trebuie să se considere că, prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2015/1535 trebuie interpretat în sensul că constituie o „reglementare tehnică”, în sensul acestei din urmă dispoziții, o reglementare a unei autorități locale care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care se înscrie în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, de obținerea unei autorizații prelabile căreia îi sunt deja supuși ceilalți prestatori de servicii de rezervare taxi și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2015/1535 trebuie interpretat în sensul că lipsa comunicării prelabile a proiectului acestei reglementări către Comisie determină inopozabilitatea reglementării care a fost adoptată.
- 60 În ceea ce privește calificarea unei asemenea reglementări, reiese din articolul 1 alineatul (1) litera (f) primul paragraf din Directiva 2015/1535 că o „reglementare tehnică” este „o specificație tehnică sau o altă cerință sau normă cu privire la servicii, inclusiv dispozițiile administrative relevante, a cărei respectare este obligatorie, *de iure* sau *de facto*, în cazul comercializării, prestării unui serviciu, stabilirii unui operator de servicii sau utilizării într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia, precum și actele cu putere de lege sau actele administrative ale statelor membre, cu excepția celor prevăzute la articolul 7, care interzic fabricarea, importul, comercializarea sau utilizarea unui produs sau care interzic prestarea sau utilizarea unui serviciu sau stabilirea în calitate de prestator de servicii”.
- 61 De aici rezultă că, pentru ca o reglementare națională care afectează un serviciu al societății informaționale să poată fi calificată drept „reglementare tehnică”, ea trebuie nu numai să fie inclusă în calificarea drept „normă cu privire la servicii”, astfel cum este definită la articolul 1 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2015/1535, ci și să fie obligatorie *de iure* sau *de facto*, în special pentru prestarea serviciului vizat sau pentru utilizarea sa într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia.
- 62 Conform articolului 1 alineatul (1) litera (e) primul paragraf din această directivă, o „normă cu privire la servicii” se definește ca „o cerință de natură generală referitoare la inițierea și desfășurarea activităților de [servicii ale societății informaționale], în special dispoziții referitoare la prestatorul de servicii, la servicii și la beneficiarul serviciilor, cu excepția normelor care nu se referă în mod specific la [serviciile societății informaționale]”.
- 63 Al doilea paragraf al dispoziției menționate precizează că, în sensul acestei definiții, „o normă este considerată ca referindu-se în mod specific la serviciile societății informaționale dacă, având în vedere expunerea de motive și partea sa dispozitivă, aceasta are ca scop și obiect specific, în totalitate sau în unele din dispozițiile sale, reglementarea acestor servicii într-o manieră explicită și direcționată”. El adaugă de asemenea că „o normă nu este considerată ca referindu-se în mod specific la serviciile societății informaționale în cazul în care afectează astfel de servicii numai într-o manieră implicită sau incidentă”.

- 64 În speță, din decizia de trimitere reiese că reglementarea română în discuție în litigiul principal, indiferent dacă este vorba despre Legea nr. 38/2003 sau despre Hotărârea nr. 178/2008, nu menționează deloc serviciile societății informaționale. În plus, articolul 3, articolul 21 alineatele (1) și (3¹), precum și articolul 41 alineatul (2¹) din anexa nr. 1 la Hotărârea nr. 178/2008 vizează în mod nediferențiat toate tipurile de servicii de dispecerat, fie că sunt furnizate prin telefon, fie prin orice alt mijloc, cum ar fi o aplicație informatică.
- 65 În plus, așa cum a arătat domnul avocat general la punctul 108 din concluzii, Legea nr. 38/2003 impune prestatorilor de servicii de dispecerat care își exercită activitatea prin intermediul unei aplicații pentru smartphone, la fel ca tuturor celorlalți operatori care furnizează un serviciu de dispecerat, să posede echipamente – în speță stații radio de emisie-recepție – lipsite de orice utilitate având în vedere modalitățile tehnice de prestare a acestui serviciu.
- 66 Astfel, în lipsa vizării în mod specific a serviciilor societății informaționale, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal nu privește aceste servicii decât într-o manieră implicită sau incidentă. Așadar, o asemenea normă nu poate fi calificată drept „normă cu privire la servicii”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (e) din Directiva 2015/1535, și, în consecință, drept „reglementări tehnice”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (f) din această directivă.
- 67 De aici rezultă că obligația de comunicare prealabilă către Comisie a proiectelor de „reglementări tehnice”, prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2015/1535, nu se aplică unei astfel de reglementări și că, prin urmare, necomunicarea unui proiect de această natură nu poate, în temeiul acestei dispoziții, să determine consecințe în privința opozabilității reglementării proiectate într-un litigiu precum cel principal.
- 68 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 1 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2015/1535 trebuie interpretat în sensul că nu constituie o „reglementare tehnică”, în sensul acestei dispoziții, o reglementare a unei autorități locale care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 69 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatele (2) și (4) și articolul 4 din Directiva 2000/31, articolele 9, 10 și 16 din Directiva 2006/123, precum și articolul 56 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, la care face trimitere articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi și care este condiționată printre altele de transmiterea curselor către șoferi prin intermediul unei stații radio de emisie-recepție.
- 70 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că părțile din litigiul principal sunt Star Taxi App, societate de drept român cu sediul pe teritoriul României, și două autorități publice române, și anume Municipiul București și Consiliul General al Municipiului București, și că, prin urmare, acest litigiu este caracterizat de elemente care se limitează, toate, la interiorul statului român.

- 71 Or, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că dispozițiile Tratatului FUE în materie de liberă prestare a serviciilor nu își găsesc aplicarea într-o situație în care toate elementele se limitează la interiorul unui singur stat membru (Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 47 și jurisprudența citată).
- 72 Reiese de asemenea din textul articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2000/31 că această dispoziție se aplică numai serviciilor societății informaționale care provin dintr-un alt stat membru, alineatul (4) al acestui articol prevăzând, cu anumite condiții, pe care le enunță, posibilitatea statelor membre de a lua măsuri care derogă de la această dispoziție.
- 73 Situația este aceeași în privința articolului 16 din Directiva 2006/123, care figurează în capitolul IV din această directivă, referitor la libera circulație a serviciilor, ale cărui dispoziții nu se aplică decât serviciilor furnizate într-un alt stat membru decât cel în care este stabilit prestatorul, contrar dispozițiilor capitolului III din directiva menționată, referitor la libertatea de stabilire a prestatorilor, și anume articolele 9-15 din aceasta, care se aplică, în ceea ce le privește, și unei situații în care toate elementele relevante se limitează la interiorul unui singur stat membru (Hotărârea din 22 septembrie 2020, Cali Apartments, C-724/18 și C-727/18, EU:C:2020:743, punctul 56, precum și jurisprudența citată).
- 74 În consecință, articolul 56 TFUE, articolul 3 alineatele (2) și (4) din Directiva 2000/31 și articolul 16 din Directiva 2006/123 nu sunt aplicabile unui litigiu precum cel principal.
- 75 În ceea ce privește celelalte dispoziții vizate de instanța de trimitere, și anume articolul 4 din Directiva 2000/31, din al cărui text și context nu reiese că s-ar aplica numai prestatorilor de servicii ale societății informaționale stabiliți într-un alt stat membru (a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 ianuarie 2018, X și Visser, C-360/15 și C-31/16, EU:C:2018:44, punctele 99 și 100), precum și articolele 9 și 10 din Directiva 2006/123, despre care s-a amintit la punctul 73 din prezenta hotărâre că se aplică și situațiilor pur interne, trebuie să se arate că ele stabilesc, potrivit unor modalități distincte, un principiu de interdicere a regimurilor de autorizare. În aceste condiții, trebuie să se determine care dintre aceste dispoziții este susceptibilă să fie aplicabilă unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal.
- 76 Astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 43 și 48 din prezenta hotărâre, serviciul de intermediere în discuție în litigiul principal intră nu numai în sfera calificării drept „serviciu”, în sensul articolului 57 TFUE și, prin urmare, al articolului 4 punctul 1 din Directiva 2006/123, ci și a celei de „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535.
- 77 O reglementare a unui stat membru care organizează un astfel de serviciu este, în consecință, susceptibilă să intre în domeniul de aplicare al Directivei 2000/31, ca și în cel al Directivei 2006/123, din moment ce decurge din cuprinsul punctelor 49-54 din prezenta hotărâre că acest serviciu nu intră în sfera calificării drept „serviciu în domeniul transporturilor”, exclusă în mod expres din domeniul de aplicare al acestei directive în temeiul articolului 2 alineatul (2) litera (d) interpretat în lumina considerentului (21) al acesteia.
- 78 Cu toate acestea, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2006/123, această directivă nu este aplicabilă în cazul în care dispozițiile sale sunt în conflict cu o dispoziție a unui alt act al Uniunii care reglementează aspecte specifice ale accesului la o activitate de servicii sau la exercitarea acesteia în sectoare specifice sau pentru profesii specifice (Hotărârea din 19 decembrie 2019, Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, punctul 41).
- 79 Prin urmare, trebuie să se verifice dacă o reglementare care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor

șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, la care face trimitere articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi și care este condiționată printre altele de transmiterea curselor către șoferi prin intermediul unei stații radio de emisie-recepție, intră în domeniul de aplicare al articolului 4 din Directiva 2000/31 și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă această din urmă dispoziție este în conflict cu articolele 9 și 10 din Directiva 2006/123.

- 80 În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 4 din Directiva 2000/31, rezultă din coroborarea alineatelor (1) și (2) ale acestui articol că, deși statele membre nu pot supune accesul la activitate al unui furnizor de servicii ale societății informaționale și desfășurarea acesteia unui regim de autorizare prealabilă sau oricărei alte cerințe cu efect echivalent, interdicția prevăzută la această dispoziție nu privește totuși decât reglementările statelor membre care vizează în mod specific și exclusiv „serviciile societății informaționale”.
- 81 Or, din decizia de trimitere reiese că, deși, desigur, Hotărârea nr. 626/2017 vizează în principal, dacă nu exclusiv, serviciile de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați, ea se limitează, lărgind la acest tip de serviciu domeniul de aplicare al noțiunii de „dispecerat” astfel cum este definită la articolul 3 din anexa nr. 1 din Hotărârea nr. 178/2008, să extindă la acest serviciu al societății informaționale o obligație preexistentă de autorizare prealabilă aplicabilă activităților dispeceratelor taxi, activități care nu intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”.
- 82 Prin urmare, după cum a indicat domnul avocat general la punctul 69 din concluzii, o asemenea reglementare, despre care instanța de trimitere constată că are drept efect constrângerea Star Taxi App să obțină de la autoritatea competentă o autorizare prealabilă desfășurării activității sale, nu echivalează cu crearea unui nou regim de autorizare prealabilă care ar viza în mod specific și exclusiv un serviciu al societății informaționale.
- 83 Rezultă că interzicerea oricărui regim de autorizare prealabilă sau a oricărei cerințe cu efect echivalent, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2000/31, nu se aplică unei reglementări precum cea în discuție în litigiul principal.
- 84 În consecință, nu poate exista un conflict între această dispoziție și articolele 9 și 10 din Directiva 2006/123, care, din acest motiv, au vocația de a se aplica unei asemenea reglementări.
- 85 Așadar, trebuie să se determine dacă aceste articole trebuie interpretate în sensul că se opun unei astfel de reglementări.
- 86 În această privință, reiese din secțiunea 1 din capitolul III din Directiva 2006/123 că conformitatea unui regim de autorizare cu cerințele prevăzute de aceasta presupune printre altele ca un asemenea regim, care restrânge prin natura sa libera prestare a serviciului vizat, să îndeplinească condițiile prevăzute la articolul 9 alineatul (1) din această directivă, respectiv să nu fie discriminatoriu, să fie justificat printr-un motiv imperativ de interes general și să fie proporțional, dar și ca criteriile de acordare a autorizațiilor prevăzute de acest regim să fie conforme cu articolul 10 alineatul (2) din directiva menționată, și anume să fie nediscriminatorii, justificate printr-un motiv imperativ de interes general, proporționale cu acel obiectiv de interes general, clare și lipsite de ambiguități, obiective, făcute publice în prealabil, precum și transparente și accesibile (Hotărârea din 22 septembrie 2020, Cali Apartments, C-724/18 și C-727/18, EU:C:2020:743, punctul 57).
- 87 Rezultă că aprecierea conformității unei reglementări a unui stat membru care instituie un astfel de regim de autorizare cu cele două articole menționate la punctul anterior, care prevăd obligații clare, precise și necondiționate care le conferă un efect direct, presupune aprecierea separată și succesivă,

mai întâi, a caracterului justificat al însuși principiului instituirii acestui regim și, ulterior, a criteriilor de acordare a autorizațiilor prevăzute de acesta (Hotărârea din 22 septembrie 2020, Cali Apartments, C-724/18 și C-727/18, EU:C:2020:743, punctul 58).

- 88 În această privință trebuie arătat că decizia de trimitere nu furnizează Curții decât puține elemente care îi pot permite să ofere instanței de trimitere un răspuns util.
- 89 Așadar, va reveni acesteia din urmă sarcina de a aprecia, având în vedere ansamblul elementelor relevante, dacă regimul de autorizare prealabilă stabilit de reglementarea în discuție în litigiul principal îndeplinește efectiv cele două serii de cerințe amintite la punctele 86 și 87 din prezenta hotărâre (a se vedea prin analogie Hotărârea din 22 septembrie 2020, Cali Apartments, C-724/18 și C-727/18, EU:C:2020:743, punctul 78).
- 90 Cu toate acestea, în ceea ce privește aprecierea caracterului justificat al criteriilor care reglementează exercitarea puterii de apreciere a autorităților competente, trebuie să se arate, astfel cum a procedat domnul avocat general la punctele 99 și 100 din concluzii, că a condiționa eliberarea unei autorizații de furnizare a unui serviciu de îndeplinirea unor cerințe tehnice neadaptate la serviciul respectiv și, prin urmare, generatoare de cheltuieli și de costuri nejustificate pentru prestatorii lui nu poate fi conform cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2006/123.
- 91 Aceasta poate fi în special situația unei obligații impuse prestatorilor unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați de a transmite cursele acestor șoferi printr-o stație radio de emisie-recepție, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.
- 92 Într-adevăr, o asemenea obligație, care stabilește în sarcina atât a prestatorului serviciului de intermediere, cât și a șoferilor de taxi obligația de a dispune de un astfel de dispozitiv de transmisie și care impune totodată prestatorului serviciului de intermediere să dispună de personal special însărcinat cu transmiterea curselor către șoferi, este nu numai inutilă, ci și lipsită de legătură cu caracteristicile unui serviciu care este legat în întregime de capacitățile tehnice ale smartphone-urilor, care permit, fără intermediere umană directă, localizarea atât a șoferilor de taxi, cât și a clienților lor potențiali și punerea lor în legătură în mod automat.
- 93 Având în vedere ceea ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare după cum urmează:
- Articolul 56 TFUE, articolul 3 alineatele (2) și (4) din Directiva 2000/31, precum și articolul 16 din Directiva 2006/123 trebuie interpretate în sensul că nu se aplică unui litigiu în care toate elementele relevante se limitează la interiorul unui singur stat membru.
  - Articolul 4 din Directiva 2000/31 trebuie interpretat în sensul că nu se aplică unei reglementări a unui stat membru care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi.
  - Articolele 9 și 10 din Directiva 2006/123 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați de obținerea

unei autorizații prealabile desfășurării activității lor, atunci când condițiile de obținere a acestei autorizații nu răspund cerințelor prevăzute la aceste articole întrucât impun în special cerințe tehnice neadaptate la serviciul vizat, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

⁹⁴ Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 2 litera (a) din Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă („Directiva privind comerțul electronic”), care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva (UE) 2015/1535 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 septembrie 2015 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale, trebuie interpretat în sensul că constituie un „serviciu al societății informaționale”, în sensul acestor dispoziții, un serviciu de intermediere care constă, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, în punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați, pentru care prestatorul serviciului menționat a încheiat în acest scop contracte de prestare de servicii cu acești șoferi în schimbul plății unui abonament lunar, dar nu le transmite comenzile, nu stabilește prețul cursei și nici nu îl percepe de la aceste persoane, care îl plătesc direct șoferului de taxi, după cum nici nu exercită un control asupra calității autovehiculelor și a șoferilor lor și nici asupra comportamentului acestora.**
- 2) **Articolul 1 alineatul (1) litera (f) din Directiva 2015/1535 trebuie interpretat în sensul că nu constituie o „reglementare tehnică”, în sensul acestei dispoziții, o reglementare a unei autorități locale care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi.**
- 3) **Articolul 56 TFUE, articolul 3 alineatele (2) și (4) din Directiva 2000/31, precum și articolul 16 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne trebuie interpretate în sensul că nu se aplică unui litigiu în care toate elementele relevante se limitează la interiorul unui singur stat membru.**

Articolul 4 din Directiva 2000/31 trebuie interpretat în sensul că nu se aplică unei reglementări a unui stat membru care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați și care intră în sfera calificării drept „serviciu al societății informaționale”, în sensul articolului 2 litera (a) din Directiva 2000/31, care face trimitere la articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2015/1535, de obținerea unei autorizații prealabile, care este deja impusă celorlalți prestatori de servicii de rezervare taxi.

Articolele 9 și 10 din Directiva 2006/123 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care condiționează furnizarea unui serviciu de intermediere având ca obiect, cu ajutorul unei aplicații pentru smartphone, punerea în legătură, în schimbul unei remunerații, a unor persoane care doresc să efectueze o deplasare urbană și a unor șoferi de taxi autorizați de obținerea unei autorizații prealabile desfășurării activității lor, atunci când condițiile de obținere a acestei autorizații nu răspund cerințelor prevăzute la aceste articole întrucât impun în special cerințe tehnice neadaptate la serviciul vizat, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Semnături